

Innst. 44 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 2 L (2012–2013)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning

I proposisjonen fremmes det forslag om at arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Det fremmes samtidig forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidskamp for å løse tvisten.

Partforhandlinger, mekling og konflikt

Tvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service oppsto i forbindelse med forhandlingene om revisjon av Pleie- og omsorgsoverenskomsten i tariffoppgjøret 2012. Forhandlingene mellom partene førte ikke frem. Fagforbundet varslet 22. juni 2012 plassoppsigelse for 727 medlemmer.

Riksmekleren nedla 22. juni 2012 forbud mot arbeidstans, og partene ble innkalt til mekling. 17. august 2012 krevde arbeidstakersiden meklingen avsluttet og varslet plassfratredelse for 64 medlemmer ved sju private sykehjem med virkning fra arbeidstidens begynnelse 22. august 2012. Meklingen ble avsluttet uten resultat kl. 01.00 natt til 22. august, og Fagforbundet iverksatte den varslede streiken fra arbeidstidens begynnelse samme dag.

Det vises til proposisjonens kapittel 2 hvor det er nærmere redegjort i detalj for den videre opptrapping av streiken, herunder varslingen om sympatistreik til støtte for streiken ved de private sykehjemmene. Sympatistreiken ville omfattet arbeidstakere fra forskjellige arbeidstakergrupper i alle bydeler.

Omfang og virkninger av streiken

Den 19. september 2012 var 173 arbeidstakere ved 13 private sykehjem i Oslo, Akershus og Hordaland i streik. I proposisjonens kapittel 2 redegjøres det i detaljert for hvem som ble tatt ut i streik og til hvilke tider.

Arbeidsdepartementet er via Helse- og omsorgsdepartementet blitt løpende orientert av Statens helsetilsyn om virkningene av konflikten og deres vurdering av konsekvensene.

Innledningsvis forløp streiken uten alvorlige problemer. Arbeidsgiversiden søkte nødvendige dispensasjoner, og arbeidstakersiden innvilget disse. Situasjonen endret seg imidlertid fra 4. september 2012.

Inntil da hadde Fagforbundet innvilget dispensasjonssøknader for tre dager av gangen. I brev 4. september 2012 opplyste de at de fra nå av bare ville behandle dispensasjonssøknader for en dag/en vakt av gangen. NHO Service aksepterte ikke endringen, og anså innvilgelser av enkeltvakter som avslag. Fagforbundet presiserte 6. september 2012 at de ville gi dispensasjoner på både en dag, to dager og eventuelt tre dager ut fra en individuell vurdering av hver søknad.

Helsetilsynet merket seg uenigheten mellom partene om hvordan dispensasjonene skal håndteres, og understreket i brev 17. september 2012 til de berørte kommunene Oslo, Asker, Bergen og Askøy det ansvar kommunene har for å sikre forsvarlige helse- og omsorgstjenester under arbeidskonflikter.

Det redegjøres i proposisjonen for Fagforbundets e-post til Helsetilsynet av 19. september 2012 hvor de ga en oppdatert oversikt over dispensasjoner og søknader hvor de blant annet uttalte, sitat:

«(...) Derfor kan vi ikke lenger garantere at liv og helse for beboerne er ivaretatt.»

Med grunnlag i den uoversiktlige situasjonen som var oppstått, uttalte Helsetilsynet i brev 19. september 2012 blant annet følgende, sitat:

«(...) Etter Statens helsetilsyn sin oppfatning innebærer partenes håndtering av arbeidskonflikten nå en stor risiko for denne utsatte pasientgruppen, og vi kan derfor ikke utelukke at arbeidskonflikten nå kan få konsekvenser for pasientenes liv og helse.»

Samme dag presiserte Statens helsetilsyn i en e-post til Helse- og omsorgsdepartementet at de var av den oppfatning at arbeidskonflikten nå kan få konsekvenser for pasientenes liv og helse. Det var på grunn av partenes uenighet om dispensasjoner at det var oppstått en uoversiktig situasjon som kunne medføre fare for pasientenes liv og helse.

Arbeidsministeren innkalte partene til møte 19. september 2012 kl. 18.00. Hun viste til Helsetilsynets uttalelse om at arbeidskonflikten nå kan få konsekvenser for pasientenes liv og helse, i hovedsak på grunnlag av at partene ikke kunne enes om en forsvarlig dispensasjonspraksis. Parter bekreftet på møtet at de ikke kunne komme til enighet på dette punktet. De så heller ingen mulighet for å komme til enighet når det gjaldt selve tvisten om revisjon av tariffavtalen. Partene ble informerte om at regjeringen fant det nødvendig å fremme forslag til Stortinget om tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten. Etter henstilling fra arbeidsministeren sa Fagforbundet seg villig til å avslutte streiken umiddelbart, og de streikende ville gjenoppta arbeidet så raskt som praktisk mulig.

Konklusjon

Streiken rammer i utgangspunktet en svært sårbar gruppe. Som følge av den uoversiktlige situasjonen uenigheten om dispensasjoner har skapt, kan konflikten nå få konsekvenser for pasientenes liv og

helse. Samtidig er tvisten mellom partene svært fastlåst. Situasjonen vurderes slik, særlig med grunnlag i Helsetilsynets vurdering 19. september 2012, at arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service i forbindelse med revisjonen av Pleie- og omsorgsoverenskomsten ved tariffoppgjøret 2012 må løses uten videre arbeidskamp.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjoner nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare. Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidstvisten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, er det uansett nødvendig å gripe inn i konflikten.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Edvard Mæland, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Kristelig Folkeparti, Laila Dāvøy, har ingen merknader og slutter seg til forslaget.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012

§ 1

Twisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service ved tariffoppgjøret 2012 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. arbeidstvistloven § 1 bokstav f) og g) for å løse tvisten. Reglene i lønnsnemndloven får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 25. oktober 2012

Robert Eriksson

leder og ordfører

